

PROBLEMATIKA OCHRANY ŘEPKY PŘED ŠKŮDCI V POLSKU

Problemy ochrony rzepaku przed szkodnikami w Polsce

MAREK MRÓWCZYŃSKI, HENRYK WACHOWIAK, FELICYTA WALCZAK

Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, Zakład Roślin Oleistych, Poznań

Úvod

V září 2002 se na porostech ozimé řepky objevilo velké množství pilatky řepkové a tantnisia krzyżowiacka (?), které lokálně způsobovali značné poškození listů.

V posledních letech se pilatka řepková objevuje stále častěji a vyvolává potřebu chemické ochrany.

Na podzim 2002 byla pozorována na celém území Polska, ale pohromou se stala v některých místech na severo východě (Mazury, Suwalky). Objevily se 3 generace pilatky v důsledku netypických agroklimatických podmínek – velmi vysoké denní teploty i v noci, jen malé dešťové srážky a zjednodušená agrotechnika (pozn. překladatele: zřejmě bezorebný systém), která se v posledních letech zavádí do praxe a speciálně vliv měl výdrol řepky z červencové sklizně. Výdrol řepky, který často zůstává na poli přes celé září (až do setí ozimé pšenice) jsou nositele a zdrojem chorob a škůdců. Ponechání výdrolu řepky je nejhrubší chybou a agrotechnice. Horka a sucho také byly příčinou slabých porostů a horšího vzcházení řepky – malý počet rostlin na 1 m². Housenice pilatky řepkové pro svojí obživu spotřebuje (zřejmě za den) 2x více pokrmu než sama váží. Proto je jejich největší škodlivost v období vzcházení až do fáze 4 listů. Žádné z registrovaných mořidel osiva neochrání zcela řepku před housenicemi pilatky. Mimo výsevu namořeného osiva je nejjednodušší potřeba zajistit insekticidní postřik některým z registrovaných přípravků.

V září 2002 se také objevilo velké množství housenek (tantnisia krzyżowiacka). Bylo pozorováno 1-10 housenek na spodní straně listů. V případě jejich početného výskytu, pokud jsou příznivé podmínky počasí (horko a sucho), dojde dokonce až k poškození 90% listové plochy řepky. Ponechávání výdrolu řepky a brukvovitých plevelů podporuje početnost výskytu tantnisia krzyżowiacka. Na základě výzkumů v Institutu ochrany rostlin (IOR) v Poznani bylo potvrzeno, že insekticidy používané na housenice pilatky řepkové rovněž likvidují housenky tantnisia krzyżowiacka.

Na jaře 2003 se objevil ve velkém počtu krytonosec řepkový a čtyřzubý. Na zvýšené početnosti těchto stonkových krytonosců má vliv hlavně změna počasí v předjaří. Tyto podmínky způsobily, že nálet stonkových krytonosců byl časově velmi dlouhý a to způsobilo problémy s ochranou proti nim.

Výskyt blýskáčka řepkového byl nejvyšší v poválečné historii Polska. Na 1 rostlinu bylo často zjištěno okolo 50 brouků. Na okrajích v některých lokalitách i kolem 100 kusů. Nové nálety blýskáčka se opakovaly z každé 2-3 dny. Příčinami gradace výskytu blýskáčka byly: snížení výměry ozimé řepky v Polsku v důsledku vyzimování asi třetiny plochy (v některých regionech – např. na Kujavách zůstalo jen 10% výměry řepky), což způsobilo zvýšení náletu na zbylé plochy. Velmi mrazivá zima, která trvala déle než 5 měsíců, měla nepříznivý dopad na bakterie a houby, která v příznivých zimách mohou výrazně snížit jarní výskyt blýskáčka, stonkových krytonosců i šesulových škůdců. V praxi bylo potřeba udělat 5-10 ošetření na potlačení blýskáčka řepkového.

Tak vysoký objem chemické ochrany nebyl dosud v Polsku zaznamenán. Slabá účinnost likvidace škod blýskáčka v r. 2003 byla způsobena velkým náletem škůdce a také tím, že se více než 20 let aplikují insekticidy ze skupiny pyretroidů. Podle výzkumu IOR v Poznani bylo dokázáno, že mnoholeté používání pyretroidů má vliv na snížení jejich účinnosti proti blýskáčku řepkovému nad 20%.

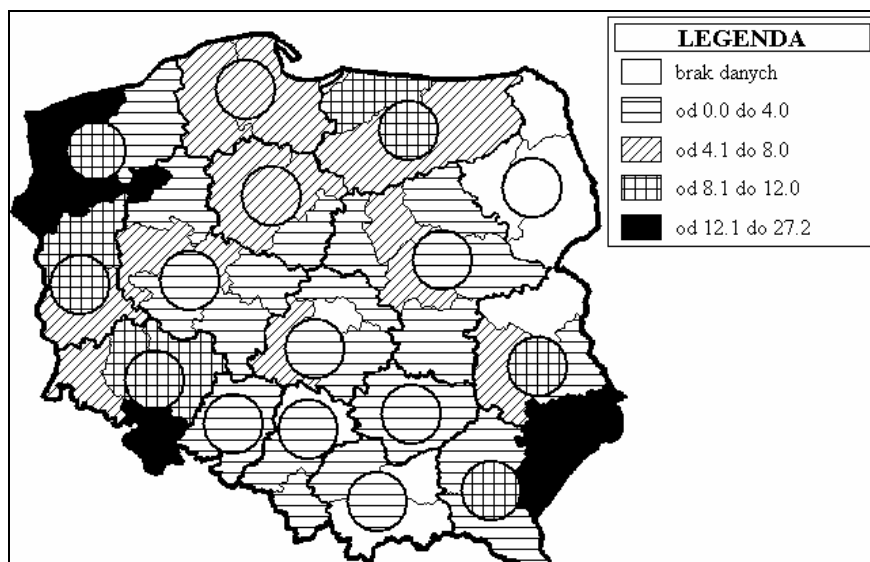
V ochraně řepky je velkým problémem posledních let početný výskyt škůdců šešulí – krytonosce šešulového a bejlomorky kapustové. Tito škůdci způsobují největší škody na krajích pozemku. V roce 2003 vystoupili šešuloví škůdci v některých pěstitelských oblastech ozimé řepky (Velkopolsko, Kujavy) v několikanásobku počtů než v předchozích letech.

Sucho a vysoké teploty během květně a června neumožnily rozvoj mšice zelné, která se skoro nevyskytovala na porostech ozimé, ani jarní řepky.

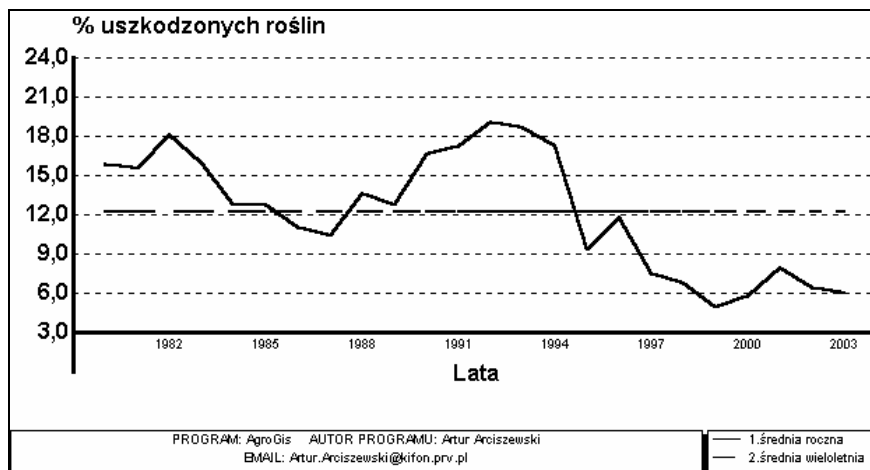
V nejbližších letech se bude potřebné věnovat vzrůstem škodlivosti šešulových škůdců a stonkových krytonosců a krytonosce zelného (snad – v originálu chowacz granatka), kterého je potřeba zlikvidovat již na podzim. V současnosti je v Doporučeních IOR nedostatek v ochraně proti krytonosci zelnému (chowacz granatka). V září a říjnu 2003 se na porostech ozimé řepky vyskytoval osenice, zvláště osenice..... (v orig. rolnica zbożówka). V regionu Vroclavi, Opole, Lešna, Vloclavku došlo k jejich velké škodlivosti a bylo nalezeno nad 100 housenek na 1 m². Zanedbání ochrany, nebo její malá účinnost, byly příčinou likvidace porostů.

Kontaktní adresa

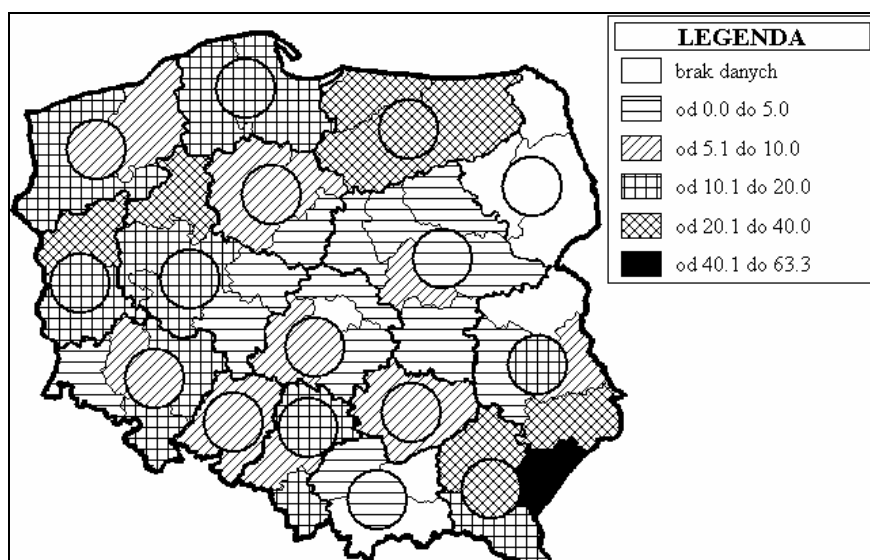
Doc. dr hab. Marek Mrówczyński, Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu,
e-mail: M.Mrowczynski@ior.poznan.pl

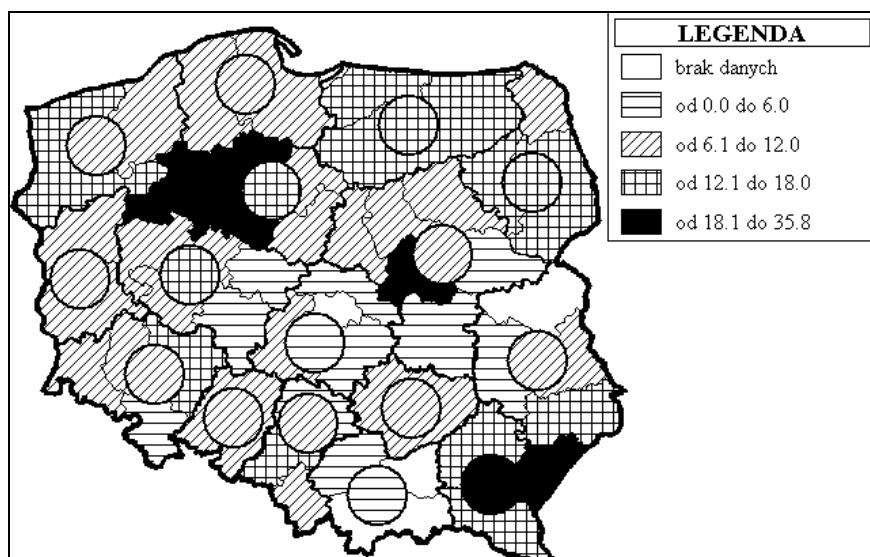
Krytonosec řepkový - % poškozených rostlin ozimé řepky v roce 2003.
Pozn.: *Brak danych* = prázdne (bez údajů)

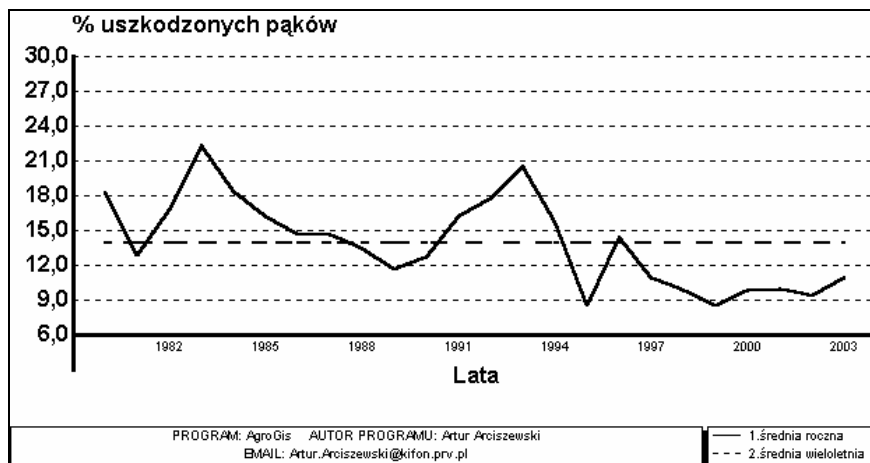
Výskyt krytonosce řepkového na oz. řepce v letech 1980-2003 (% poškozených poupat)

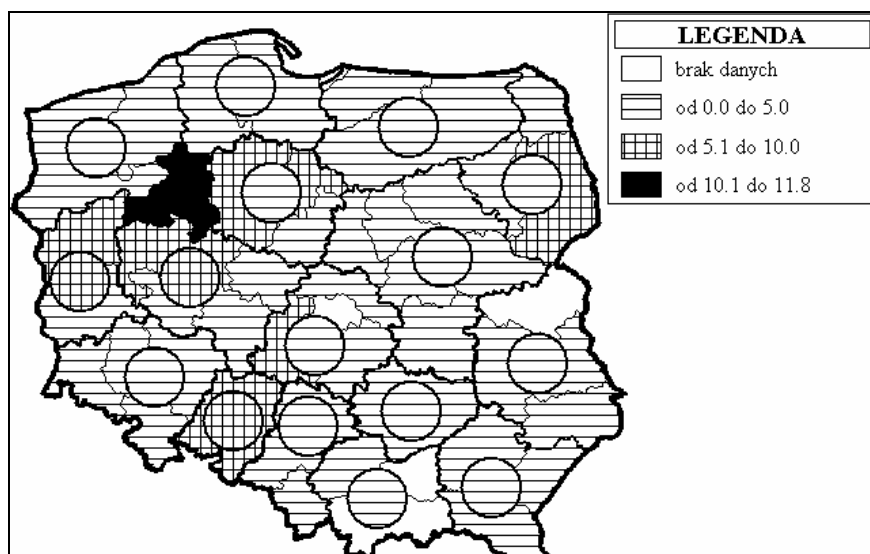
Krytonosec čtyřzubý -- % poškozených rostlin ozimé řepky v roce 2003

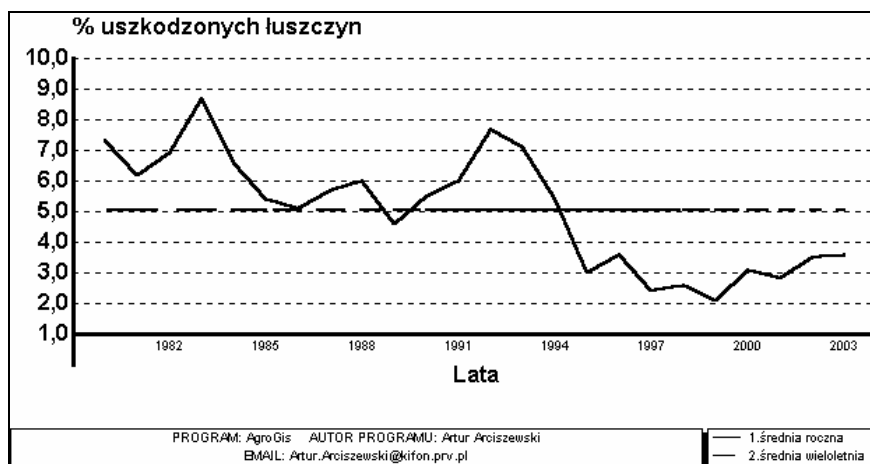
Blýskáček řepkový - % poškozených poupat ozimé řepky v roce 2003

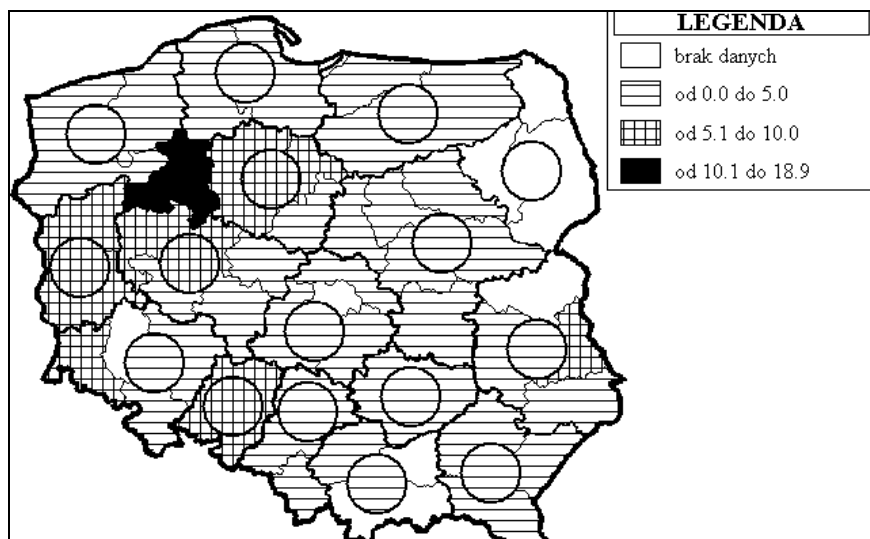
Výskyt blýskáčka řepkový na ozimé řepce v letech 1980-2003. (% poškozonych poupat)

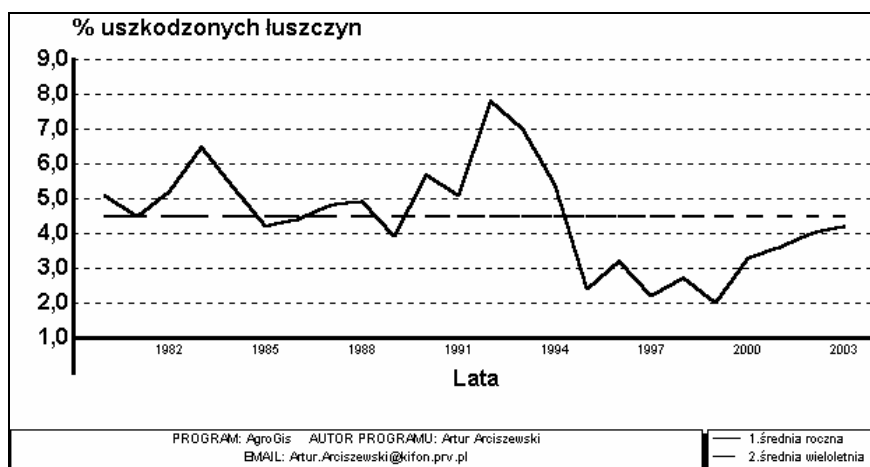
Krytonosec šešulový - % poškozonych šešulí ozimé řepky v roce 2003

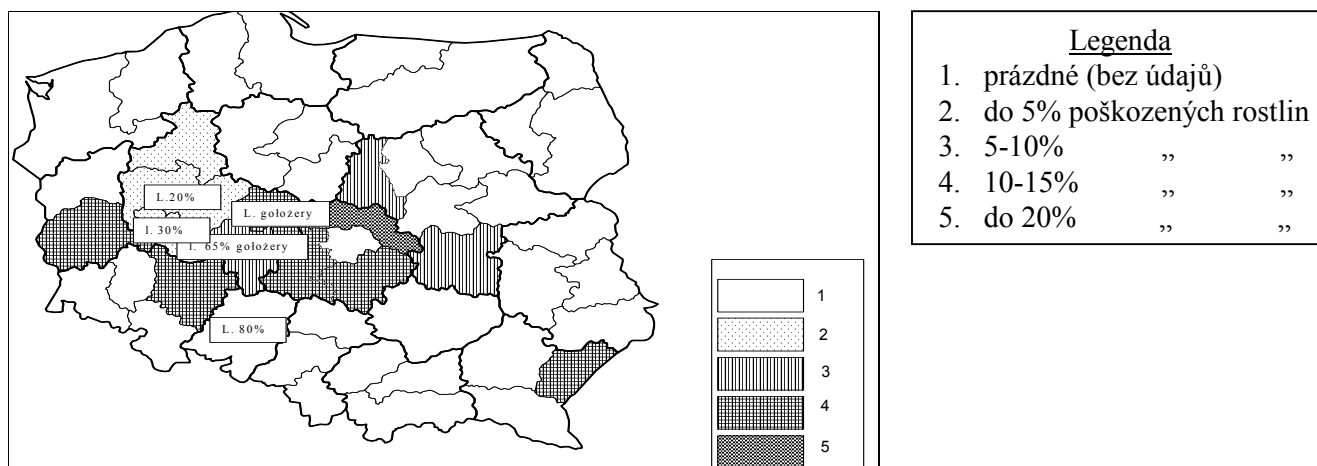
Výskyt krytonosce šešulového na oz. řepce v letech 1980-2003 (% poškozonych šešulí)

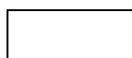
Bejломorka kapustová - % poškozených šesulí ozimé řepky v roce 2003

Výskyt bejломorky kapustové na oz. řepce v letech 1980-2003. (% poškozených šesulí)

Poškození rostlin ozimé řepky od housenic osenic v Polsku roku 2003 (v rámečku je početnost lokálního poškození rostlin)

 lokální poškození rostlin